

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי שירות ואגף הירקות

אוקטובר 2020

מחלת הקמחונית בפלפל ודרכי ההתמודדות עמה

סבטלנה דוברינין, נטע מור, תמר אלון, דוד סילברמן, ליאור אברהם,
שחר פינקוביץ - שירות ההדרכה ומקצוע, משרד החקלאות;
יגאל אלעד - מנהל המחקר החקלאי

מחלת הקמחונית (Powdery mildew) בפלפל נגרמת על ידי הצורה האל-מינית של הפטרייה *Leveillula taurica*, והיא תוקפת את הפלפל מרבית עונות השנה, הן בשטח פתוח והן בבתי צמיחה. מחלת הקמחונית נחשבת לאחת המחלות הקשות בגידול ומחייבת ממשק הדברה מושכל. הפטרייה תוקפת גם עגבנייה, חציל וגידולים נוספים.

תנאי התפתחות המחלה

הפטרייה עמידה בתנאי יובש ומתפתחת בטווח רחב של טמפרטורות יום - בין 15-25 מ"צ, ובטמפרטורות לילה שבין 10-15 מ"צ. בטמפרטורות יום הגבוהות מ-25 מ"צ פוחת קצב התפתחות המחלה. טמפרטורות נמוכות מ-10 מ"צ מאטות את קצב התפתחות המחלה (מסיקה וחוב', 2002). להפצת נבגי הפטרייה נדרשת רמה מסוימת של יובש, ולנביטת הנבגים נדרשת הלחות היום-יומית. התנאים הדרושים להתפתחות המחלה שוררים לרוב בעונות הסתיו והאביב (כאשר חם ויבש ביום וקריר ולח בלילה), ולכן היא מתפרצת בדרך כלל בתקופות אלה, אך ניתן לראות כי היא פעילה ובהחלט עלולה להסב נזק רב בכל עונות השנה.

התפתחות המחלה תלויה גם בגיל הפיזיולוגי הרגיש של הצמח הפונדקאי - שלב צימוח וגטטיבי אינטנסיבי, כאשר לצד התפתחות תנאי סביבה הולמים יתקבלו הדבקה והפצה. עם המעבר לשלב הרפרודוקטיבי, שבו הצימוח נפסק כמעט לגמרי, הצמחים מגלים פחות רגישות למחלה (אלעד וחוב', 2008). התהליך הפיזיולוגי של צמח הפלפל מקביל להתפתחות תנאי המיקרואקלים המתאימים להתפתחות המחלה.

תיאור הסימפטומים והנזק

המחלה מתפתחת בעלים ולא בחלקיו האחרים של הצמח. בדרך כלל העלים הבוגרים רגישים יותר, אך בנגיעות קשה גם העלים הצעירים נדבקים. כאשר הצמח נגוע קשות במחלה, ישרו העלים המודבקים, וכתוצאה מכך ייחשפו הפירות לקרינה ישירה, הגורמת למכות שמש בפרי.

נשירת עלים קשה כתוצאה מנגיעות גבוהה בקמחונית וחשיפת הפרי למכות שמש

נבגי הפטרייה נובטים על פני העלה, וקורי הנביטה חוזרים אל תוך העלה וגורמים להרס של הרקמה הפנימית (המזופיל). בשלב זה ניתן כבר להבחין בכתם כלורוטי צהבהב בצד העליון של העלה. בסיום תהליך ההתפתחות ניתן להבחין בכתם קמחי, המכיל את נושאי הנבגים והנבגים של הפטרייה על נושא הנבגים, בעיקר בצדו תחתון של העלה, אך לעתים גם בצדו העליון.

כתם כלורוטי בצדו העליון של העלה

קורים ונבגים על נושאי הנבגים של הפטרייה בצדו התחתון של העלה

ממשק הדברה

ניתן להתחיל בטיפולים למניעת המחלה עם היווצרותם של התנאים המתאימים להתפתחותה (כמתואר לעיל) או עם זיהוי הנגיעות הראשונית בצמחים. מרבית התכשירים, המיועדים למנוע את המחלה, משמשים גם להדברתה לאחר הופעת הנגיעות בה.

כיום נהוגות בפלפל שתי שיטות להדברה:

- 1. הגמעת תכשירים סיסטמיים וריסוסים בהמשך** - מומלץ כטיפול ראשון להגמיע תכשירי פלוטריאפול (חוסן ודומיו). תכשירים אלה מונעים ומדבירים את הפטרייה. טיפול שני ייעשה בתכשירי אזוקסיסטרובין (עמיסטר ודומיו) כ-4 שבועות לאחר הטיפול הראשון. תכשירי אזוקסיסטרובין עלולים לגרום להרעלת צמחי פלפל במצב של עקה, הנגרמת כתוצאה מהצמאה, מצמצום כמויות הדשן ומהסרת רשתות צל בשלב זה של הגידול, ולכן כדאי להשתמש בהם בטיפול השני. בנוסף, קיים תכשיר משולב (מיקסבום), הכולל את שני החומרים הפעילים הנמצאים בתכשירים חוסן ועמיסטר ובריכוז דומה, כך שניתן להשתמש אף בו בטיפול ההגמעה. בהמשך, כ-4 שבועות לאחר ההגמעה השנייה, ממשיכים לטפל בריסוס אם עדיין נמצאים בתקופה הקריטית של הצימוח הווגטטיבי. בגידולים מתמשכים, כמו אלה שבחוף הכרמל ובכיכר סדום, מומלץ להמשיך בטיפולים כנגד המחלה בתום החורף.
- 2. ריסוסי עלווה בלבד** - ניתן להתחיל בריסוסי מניעה עם היווצרות התנאים המתאימים להתפתחות המחלה וכאשר מתגלים סימני המחלה הראשוניים (יש לבצע פיקוח קפדני בחלקה לזיהוי מהיר של כתמים ראשוניים, כיוון שעיכוב מועט באיתורם עלול לגרום קושי רב בהדברה). תדירות הטיפולים היא אחת לשבועיים. יעילות הריסוסים תלויה בתכשיר ובאופן היישום שלו, ולכן יש להקפיד על כיסוי טוב של העלווה בעת הריסוס. מומלץ להשתמש בתכשירי הדברה מקבוצות כימיות שונות למניעת פיתוח תנגודת ע"י הפטרייה. להלן מצורפת טבלת התכשירים המותרים לשימוש בשוק המקומי.

רשימת תכשירי הדברה למחלת הקמחונת בפלפל המותרים לשימוש בשוק המקומי

התכשירים המסומנים בירוק מתאימים לשימוש גם בחקלאות האורגנית.

מקרא להתאמת התכשירים למערך ההדברה הביולוגית המשולבת IPM. התכשירים נבדקו ע"י חברת 'ביו בי מערכות ביולוגיות'.

A	שימוש ללא הגבלה במסגרת ההדברה הביולוגית המשולבת (IPM)
B	שימוש מוגבל בהדברה הביולוגית המשולבת (IPM) לאחר היוועצות במדריך השדה
C	אסור לשימוש במסגרת ההדברה הביולוגית המשולבת (IPM)

תכשיר	IPM	שם גנרי	מינון לדונם	ימי המתנה	קבוצה/ אופן פעילות	הערות
נימפר	B	PYRETHRINS + NEEM OIL	1%	3	3A	
אביר, ענבר	A	QUINOXIFEN	30-40 סמ"ק	7	E1	בשטח גלוי
אגרימור-סטופ, נימגראד, נימבי	A	NEEM OIL	1%	3	שמן	אין ליישם בטמפרטורות גבוהות מחשש לצריבות
נימטול	A					

הערות	קבוצה/ אופן פעילות	ימי המתנה	מינון לדונם	שם גנרי	IPM	תכשיר
	G1	3	50 סמ"ק	PENCONAZOLE	A	אופיר 2000
			100 סמ"ק		A	טופנקו 100/עומר
			75-100 סמ"ק		A	אורון
		12	50 סמ"ק	TRIADIMENOL	B	באיפידן
	A				שביט	
בתוספת משטח אגוז 0.4%	שמן	3	1%	NEEM OIL+ VEGETABLE OIL	A	גניקו
		3	1%	NEEM OIL + AZADIRACTIN	A	גנים 1500
	C3+C2	4	75 גרם	BOSCALID + PYRACLOSTROBIN	A	בליס
		3			A	סיגנום
		6	100 סמ"ק	BOSCALID + TRIFLOXYSTROBIN	A	דיסקברי
אין ליישם בטמפרטורות גבוהות מחשש לצריבות	M2	3	בהתאם לתווית	SULFUR	A	גופריתר, הליוגופרית, מיקרוטיל, סולפו לי, סולפוזול, סולפרון, סופה, תיוביט, קואלה
	M2	3	בהתאם לתווית	SULFUR	B	גופרית לאידוי, גפרטיב 80, גופרביק 70
			400 גרם		B	קומולוס
	שמן	7	1%	PARAFFINIC OIL	A	דימול, דימול אורגני
	B6	6	30 סמ"ק	METRAFENONE	A	וויוואנדו
בהגמעה. שני יישומים בעונה בהפרש של חודש, טיפול ראשון כחודש משתילה	G1	3	100 סמ"ק	FLUTRIAFOL	A	חוסן, קוד'אק, איתן
בהגמעה. שני יישומים בעונה בהפרש של חודש, טיפול ראשון כחודש משתילה	C3	7	150 סמ"ק	AZOXYSTROBIN	A	זאוס, מירדור, עמיסטאר, עמיעוז, עמירן, רוקסטאר
בריסוס. אין לרסס עד 21 יום משתילה		4	50 סמ"ק		A	זאוס, מירדור, עמיסטאר, עמיעוז
		3	20 גרם	TRIFLOXYSTROBIN	A	פלינט
		3	35 סמ"ק	METOMINOSTROBIN	A	רינגו
		3	1%	POTASSIUM HYDROGEN + CARBONATE COPPER SULPHATE	A	מור
בהגמעה	G1+C3	4	75-100 סמ"ק	AZOXYSTROBIN + FLUTRIAFOL	A	מיקסבום
בריסוס			50 סמ"ק		A	מיקסבום

תכשיר	IPM	שם גנרי	מינון לדונם	ימי המתנה	קבוצה/ אופן פעילות	הערות
נץ	A	CYFLUFENAMID	20 סמ"ק	3	לא ידוע	
סרנייד ASO	A	<i>Bacillus subtilis</i>	0.5%	3	F6	
טימורקס גולד	A	TEA TREE OIL	150-300 סמ"ק	3	F7	
פולאר	A	POLYOXIN AL	20 גרם	3	H4	
שמן קיצי JMS, שמן EOS	A	MINERAL OIL	1%	3	שמן	אין ליישם בטמפרטורות גבוהות מחשש לצריבות. אין לרסס 6 שבועות לפני או אחרי יישום תכשירים המכילים גופרית

רשימה של תכשירי ההדברה המורשים לשוק המקומי ניתן למצוא באתר משרד החקלאות - השירותים להגנת הצומח: <http://www.hadbara.moag.gov.il/hadbara>
 רשימה של תכשירי ההדברה המורשים לשוק המקומי ניתן למצוא באתר שה"מ משרד החקלאות - https://www.moag.gov.il/shaham/shaham_subject/Pesticides_for_export/Pages/default.aspx

ספרות מצוטטת

אלעד י., שטיינברג ד., פיבזניה ש., בר לב י., לויטה ר., צברי י., דוברינין ס. (2008). פיתוח גישה אינטגרטיבית לייצור פלפל תוך שימוש מזערי בתכשירי הדברה: מיזם חוס"ן - פלפל. מו"פ ערבה תיכונה וצפונית, סיכום עונת מחקר 2007/8, בעריכת צביאלי י. ואלעד י. ע' 51 ודווח מלא בדיסק ובאתר המו"פ (נצפה 29/09/2020):

http://www.arava.co.il/haklaut/mop/sumnsu/sumnsu0708/sum/hgz/hgz_04.pdf

מסיקה י., אלעד י., ניצני י., רב דוד ד., שטיינברג ד., ברנד מ., טרגרמן מ., יחזקאל ח., שמואל ד., אהרון י., סלפי א., דיין א., קורדובה ל., פוקס מ. (2002). מחלת הקמחונית בפלפל. מו"פ דרום, דוחות מקצועיים, עונת מחקר 2001/2, דוח באתר המו"פ (נצפה 29/09/2020):

<https://mopdarom.org.il/wp-content/uploads/2016/10/%D7%9E%D7%97%D7%9C%D7%AA-%D7%94%D7%A7%D7%99%D7%9E%D7%97%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%AA-%D7%91%D7%A4%D7%9C%D7%A4%D7%9C.pdf>

האמור לעיל הינו בגדר עצה מקצועית בלבד ואינו מהווה חוות דעת מומחה לצורך הצגה כראיה בהליך משפטי. על מקבל העצה לנהוג מנהג זהירות, ושימוש או הסתמכות על המידע המופיע לעיל הינו באחריות מקבל העצה בלבד. אין להעתיק, להפיץ או להשתמש במסמך זה או בחלקים ממנו לצורך הליך משפטי כלשהו, ללא אישור מראש ובכתב של החתומים.